

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DATABÁZE

ZE ZAHRANIČNÍCH ČASOPISŮ

ŘÍJEN 2023

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Computer-assisted word reading intervention effects throughout the primary grades : a meta-analysis / [Vliv asistovaného čtení slov s počítačem na žáky prvního stupně : metaanalýza] /
Ludo Verhoeven, Marinus Voeten, Eliane Segers -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Educational research review -- ISSN 1747-938X -- Roč. 17, č. 37 (November), s. 1-25.

Článek zkoumá na základě 67 studií účinek počítačem podporovaného čtení slov (například pomocné čtení, plynulost čtení) na výsledky související se čtením (znalost písmen, čtení vět, pravopis atd.) u dětí na prvním stupni základní školy. Diskutuje faktory, které mohly zkreslovat výsledky studií (metodologické nedostatky, předchozí znalosti žáků), variabilitu velikosti účinku a charakteristiky samotné metody a studií.

čtení ; e-learning ; jazyková dovednost ; jazykové vzdělávání ; výuka ; učení ; první stupeň ; mladší školní věk ; výzkum ; metoda výzkumu ; analýza vědecké literatury ; výsledek výzkumu ; hlasité čtení ; porozumění textu ; efektivnost vzdělávání ; text ; počítač ; základní škola

<http://katalog.npmk.cz/documents/529322>

2.

Diagnostika a výučba slovenského jazyka ako druhého alebo ďalšieho jazyka = Diagnostics and teaching of the Slovak language as a second or additional language / Miroslava Višňovská, Janka Pišová -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogické rozhľady : odborný-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 32, č. 4 (2023), s. 59-64.

Text přibližuje postup při realizaci jednoho z podpůrných opatření inkluzivního vzdělávání - zajištění kurzu vyučovacího (slovenského) jazyka pro nerodilé mluvčí anebo jiné podpory při osvojování si vyučovacího jazyka školy. Mezi tyto kroky patří například zjištění jazykové úrovně pomocí Vstupního testu na určení úrovně ovládnutí slovenského jazyka, zajištění intenzivního kontaktu s jazykem, rozvíjení motivace, společná četba knih, využívání speciálních a kompenzačních pomůcek, uplatňování personalizovaného přístupu a identifikace potřeb a překážek žáka.

inkluzie ve vzdělávání ; efektivnost vzdělávání ; učitel ; žák ; odlišný mateřský jazyk ; slovenština ; škola ; jazyková dovednost ; spolupráce ; podpůrná opatření ; integrace žáka ; podpora ; výuka ;

cizí jazyk ; jazyková výuka ; systém výchovy a vzdělávání ; vyučovací metoda ; čtení ; motivace učení ; rozvíjení schopností ; didaktická učební pomůcka ; potřeba ; jazyková bariéra ; Slovensko ; jazyková akvizice

<http://katalog.npmk.cz/documents/529852>

3.

Effects of self-assessment and peer-assessment interventions on academic performance : a meta-analysis / [Účinky metod sebehodnocení a vzájemného hodnocení na studijní výkon : metaanalýza] / Zi Yan, Hongling Lao, Ernesto Panadero, Belen Fernández-Castilla, Lan Yang, Min Yang -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Educational research review -- ISSN 1747-938X -- Roč. 17, č. 37 (November), s. 1-15.

Článek představuje syntézu 175 nezávislých studií, jež se zabývaly vlivem sebehodnocení a/nebo vzájemného hodnocení na studijní výkon. Potvrzuje pozitivní přínos obou typů hodnocení v různých kontextech, přičemž identifikuje tři faktory, jež ovlivňovaly výsledky: online technologie, věk účastníků a studie s opakovanými návrhy měření. V závěru zmiňuje omezení, s nimiž se autoři setkali, a navrhuje další budoucí výzkum.

výkon ; sebehodnocení ; hodnocení studenta ; student ; žák ; vzdělávání ; učení ; školství ; vzdělávací technologie ; syntéza ; statistická data ; výzkum ; metoda výzkumu ; analýza vědecké literatury ; výsledek výzkumu ; efektivnost vzdělávání ; věk ; zpětná vazba ; hodnocení žáka ; měření výkonu

<http://katalog.npmk.cz/documents/529323>

4.

Ein Glück, dass sie so lustig ist : Behindertenbilder in der Kinder- und Jugendliteratur / [Je štěstí, že je tak veselá : zobrazení postižení v literatuře pro děti a mládež] / Udo Sierck -- ger - - Obsahuje bibliografické odkazy

In: Behindertenpädagogik : Vierteljahresschrift für Behindertenpädagogik und Integration Behinderter in Praxis, Forschung und Lehre -- ISSN 0341-7301 -- Roč. 62, č. 1 (2023), s. 66-77.

V příspěvku, jehož název odkazuje ke knize německé spisovatelky Lisy Heissové, je prezentováno, jaké obrazy osob se zdravotním postižením poskytovala v minulosti a poskytuje v současnosti německá či do němčiny přeložená literatura pro děti a mládež. Zahrnuje období od 90. let 19. století, přes éru národního socialismu až k současné době charakterizované inkluzí. Postižení, jak ho pojímala literatura pro děti a mládež, představuje prizmatem sociálních dějin, všímá si kontinuity v zobrazení i zlomových okamžiků, které vedly k zobrazení hendikepu jiným způsobem.

literatura pro děti a mládež ; obraz ; němčina ; historické hledisko ; inkluze ve vzdělávání ; sociální dějiny ; koncepce ; handicap ; postižený ; Heiss, Lisa. Ein Glück, dass sie so lustig ist, ; Německo ;

německá literatura pro děti (o ní) ; německá literatura pro mládež (o ní) ; 19.-21. století

<http://katalog.npmk.cz/documents/530338>

5.

Heilpädagogische Haltung : Denkbewegungen zwischen Heilpädagogik und Philosophie / [Léčebněpedagogický postoj : myšlenkové pochody mezi léčebnou pedagogikou a filozofií] / Michaela Menth -- ger -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Behindertenpädagogik : Vierteljahresschrift für Behindertenpädagogik und Integration Behinderter in Praxis, Forschung und Lehre -- ISSN 0341-7301 -- Roč. 62, č. 1 (2023), s. 6-21.

Autorka článku si nejprve všímá společenských i odborných diskusí týkajících se termínu "postoj" ("stanovisko") a poukazuje na jeho obsah v různých situacích a konotacích (postoj k životnímu stylu a každodennosti, etické myšlení, vnitřní postoj a jednání, zachování si integrity aj.). Dále se soustředí na termín léčebněpedagogický postoj, jenž se používá, ačkoliv není dostatečně specifikován. V oboru léčebná pedagogika je to důvod k rozsáhlé odborné diskusi a důkladné analýze tohoto termínu rovněž z historického pohledu (poukázáno je i na aristotelské pojetí termínu "hexis"). Autorka definuje čtyři otázky, jež nabízí jako možnost pro utváření myšlenkového modelu v léčebné pedagogice: 1. Co to je dobrý život?, 2. Jak chápat "osobnost" s přihlédnutím k pojetí odpovědnosti, nezávislosti a jednání jakožto zástupce jiné osoby?, 3. Jaké pojetí postižení je základem pro teorii a praxi léčebné pedagogiky?, 4) Jaký účinek mají teoretické úvahy pro konkrétní léčebněpedagogickou praxi?

terminologie ; postoj ; otázka ; pojem ; diskuse ; teorie ; praxe ; handicap ; životní styl ; speciální pedagogika ; filozofie ; analýza ; koncepce ; myšlení ; model ; etika ; jednání ; odpovědnost ; osobnost ; nezávislost ; historické hledisko ; integrita

<http://katalog.npmk.cz/documents/530334>

6.

Katalóg podporných opatrení = Catalogue of support measures / Miroslava Višňovská, Ivana Drangová, Barbora Čaplová, Iris Domancová, Zuzana Mravcová, Katarína Reinoldová, Terézia Harčariková, Zuzana Ivanová, Kristína Tkáčová, Lenka v Nadányi, Jana Lopúchová, Rastislav Rosinský -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogické rozhľady : odborný-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 32, č. 4 (2023), s. 23-58.

Článek představuje Katalog podpůrných opatření (KPO), jenž je na Slovensku modelem podpory v inkluzivní výchově a vzdělávání. Cílem programu je snížit podíl dětí a žáků, jež nedosahují základní úrovně dovedností, snížit socioekonomický vliv na jejich výsledky a podpořit rovnost příležitostí ve vzdělávání. Jednotlivá opatření lze podle článku rozdělit do tří skupin podle toho, kdo je může doporučit: 1. opatření bez nutnosti vyjádření pedagogického zaměstnance (krizová intervence, podpora duševního zdraví atp.), 2. opatření na základě doporučení pedagogických

pracovníků (např. zajištění doučování, podpora sociálního zařazení) a 3. opatření s vyjádřením zařízení poradenství a prevence (kariérní poradenství, zkvalitnění podmínek výchovy a vzdělávání atd.).

inkluzie ve vzdělávání; efektivnost vzdělávání; učitel; žák; speciální vzdělávací potřeby; speciální pedagogika; škola; systém výchovy a vzdělávání; spolupráce; podpůrná opatření; integrace žáka; podpora; výuka; handicap; poradenství; dovednost; prevence; duševní zdraví; socioekonomický status; Slovensko

<http://katalog.npmk.cz/documents/529849>

7.

Legislatívne zmeny v kontexte inkluzívneho vzdelávania = Legislative changes in the context of inclusive education / Ivana Drangová, Terézia Harčariková, Zuzana Ivanová, Lenka Nadányi -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogické rozhľady : odborný-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 32, č. 4 (2023), s. 15-22.

Článek se zaměřuje na téma implementace inkluzivního vzdělávání do škol. Vymezuje pojmy inkluze a integrace, rozdíly mezi nimi a jejich ukotvení ve slovenské legislativě. Následně se zabývá vlivem legislativních změn na funkčnost a dostupnost inkluzivního vzdělávání. V závěru upozorňuje na to, že je nutné, aby principy tohoto vzdělávání byly dostupné všem dětem a žákům ve všech školách bez rozdílu.

inkluzie ve vzdělávání; efektivnost vzdělávání; učitel; žák; speciální vzdělávací potřeby; speciální pedagogika; škola; handicap; spolupráce; podpůrná opatření; integrace žáka; podpora; výuka; školská legislativa; školský zákon; systém výchovy a vzdělávání; poradenství; Slovensko

<http://katalog.npmk.cz/documents/529850>

8.

Mythos 1989 : vererbte Konzeptionen und die Sehnsucht nach der Vollendung von Bildungsreformstrategien in der tschechischen postsozialistischen pädagogischen Diskussion und Praxis / [**Mýtus 1989 : předané koncepce a touha po dokončení strategií vzdělávacích reform v české postsocialistické pedagogické diskusi a praxi**] / Tomáš Kasper -- ger -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Zeitschrift für Pädagogik -- ISSN 0044-3247 -- Roč. [69], č. 69. Beiheft (März 2023) (2023), s. 182-196.

Autor článku uvažuje o tom, zda je obecně možno považovat přelomové roky v dějinách za milníky či nové začátky. Na příkladu Československa, později České republiky analyzuje oblast edukace v postkomunistickém regionu; srovnává období před rokem 1989 a po něm, kdy sleduje

proměnu vzdělávání založenou na nových paradigmatech. Věnuje se východiskům a principům pedagogického myšlení v pedagogické diskusi a hlavním motivům pedagogiky v období socialismu. Následně představuje pedagogické cíle a analyzuje pedagogický jazyk v letech 1990-1995. Konstatuje, že rok 1989 lze za radikální začátek v oblasti vzdělávání považovat jen v omezené míře.

historické hledisko ; pedagogika ; myšlení ; cíl výuky ; vzdělávání ; komparace ; diskuse ; socialismus ; jazyk ; analýza ; školská reforma ; Československo ; Česko ; mýty ; 1948-1989 ; 1990-1995

<http://katalog.npmk.cz/documents/530180>

9.

Personálna podpora vo vzdelávaní v minulosti a dnes = Personal support in education in the past and today / Ivana Drangová, Terézia Harčaríková, Zuzana Ivanová, Lenka Nadányi -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogické rozhľady : odborný-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 32, č. 4 (2023), s. 10-14.

Článek se zabývá tématem inkluzivního vzdělávání na Slovensku. Zmiňuje počátky začleňování žáků se speciálními výchovně-vzdělávacími potřebami do běžných škol v 80. letech a nabízí přehled historicky významných legislativních dokumentů, které směřovaly k podpoře žáků (nejen) se zdravotním znevýhodněním.

inkluzie ve vzdělávání ; efektivnost vzdělávání ; učitel ; žák ; speciální vzdělávací potřeby ; speciální pedagogika ; škola ; handicap ; spolupráce ; podpůrná opatření ; integrace žáka ; podpora ; výuka ; školská legislativa ; školský zákon ; systém výchovy a vzdělávání ; Slovensko

<http://katalog.npmk.cz/documents/529853>

10.

Rozhovor s Ivanou Drangovou, vedúcou Oddelenia pre inklúziu a špeciálnu pedagogiku, rané a predškolské vzdelávanie, NIVaM / [Interview with Ivana Drangová, head of The Department for Inclusion and Special Pedagogy, Early and Preschool Education, NIVaM] / Ivana Drangová ; Róbert Sabo -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogické rozhľady : odborný-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 32, č. 4 (2023), s. 3-9.

Rozhovor s Ivanou Drangovou je zaměřen na téma inkluzivního vzdělávání na Slovensku. Jsou v něm zodpovězeny například otázky, jak a čím je ovlivněna diskuse o inkluzivním vzdělávání, o jaké reformy se jedná v rámci Plánu obnovy a odolnosti SR (zejména Komponentu 6 - Dostupnost, rozvoj a kvalita inkluzivního vzdělávání), zdali jsou tyto reformy propojeny, jaká

přinášejí rizika a benefity pro žáky a jejich rodiny nebo pro pedagogické a odborné zaměstnance a školy.

inkluze ve vzdělávání ; efektivnost vzdělávání ; učitel ; žák ; rodina ; školská reforma ; škola ; spolupráce ; podpůrná opatření ; integrace žáka ; podpora ; školská legislativa ; školský zákon ; systém výchovy a vzdělávání ; Oddelenie pre inklúziu a špeciálnu pedagogiku, rané a predškolské vzdelávanie, NIVaM ; Slovensko ; benefity ; rizika

<http://katalog.npmk.cz/documents/529855>

11.

A systematic review of interventions embedded in curriculum to improve university student wellbeing / [Systematický přehled postupů začleněných do kurikula s cílem zlepšit pohodu vysokoškolských studentů] / Rebecca Upsher, Anna Nobili, Gareth Hughes, Nicola Byrom -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Educational research review -- ISSN 1747-938X -- Roč. 17, č. 37 (November), s. 1-16.

Článek poskytuje systematický přehled 46 dlouhodobých studií, provedených před nebo po úpravách v kurikulu, jejichž cílem bylo zajistit wellbeing a zlepšit duševní zdraví studentů. Podle článku byly tyto dosavadní výzkumy nedostatečné, neboť jejich provedení zkreslovalo výsledky. V současnosti neexistují důkazy, že by úpravy v kurikulu podpořily duševní zdraví a pohodu studentů. Článek proto v závěru navrhuje provedení dalších výzkumů.

systém výchovy a vzdělávání ; školská politika ; duševní zdraví ; psychika ; vzdělávání ; kurikulum ; praxe ; student ; výzkum ; metoda výzkumu ; analýza vědecké literatury ; výsledek výzkumu ; wellbeing

<http://katalog.npmk.cz/documents/529313>

12.

A systematic review of teacher roles and competences for teaching synchronously online through videoconferencing technology / [Systematický přehled rolí a kompetencí učitelů pro synchronní online výuku prostřednictvím videokonferenčních technologií] / Maaike Grammens, Michiel Voet, Ruben Vanderlinde, Lieselot Declercq, Bram De Wever -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Educational research review -- ISSN 1747-938X -- Roč. 17, č. 37 (November), s. 1-16.

Autoři v článku podávají systematický přehled 30 studií zaměřených na výzkum online výuky. Na jejich základě identifikují 5 učitelských rolí ve videokonferencích: roli výukovou, manažerskou, technickou, komunikační a sociální. Jejich cílem je poskytnout rámec pro další budoucí bádání a výukovou praxi. Omezení a výsledky shrnují v závěru.

videokonference ; kompetence ; role učitele ; dovednost ; výuka ; učení ; vzdělávání ; distanční vzdělávání ; systém výchovy a vzdělávání ; výzkum ; metoda výzkumu ; analýza vědecké literatury ; výsledek výzkumu ; online výuka

<http://katalog.npmk.cz/documents/529289>

13.

Trauma, jej prejavy a možnosti riešenia u detí prichádzajúcich z Ukrajiny : rozhovor = Trauma, its symptoms and treatment options in children coming from Ukraine : interview / Olena Tkachuk ; Katarína Lahová – slo

In: Pedagogické rozhľady : odborný-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 32, č. 3 (2023), s. 64-73.

V rozhovoru s psycholožkou a externí spolupracovnicí projektu "Podpora uprchlíků z Ukrajiny ve vzdělávání" se dotazovatelka zajímá o téma traumatu u dětí uprchlých z Ukrajiny. Zodpovězeny jsou například otázky co je trauma, jaké jsou jeho projevy u dětí, jaký má vliv na vyučování či školní docházku, jak jej lze diagnostikovat a jak může být v takových případech nápomocný učitel. V závěru jsou nabídnuty také některé vhodné aktivity pro snížení stresu a zlepšení psychického stavu.

pedopsychologie ; psychodiagnostika ; systém výchovy a vzdělávání ; učitel ; žák ; uprchlík ; válka ; vzdělávání ; docházka ; psycholog ; stres ; role učitele ; diagnostika ; Slovensko ; Ukrajina ; traumatizované dítě ; Ukrajinci

<http://katalog.npmk.cz/documents/529594>

14.

Úloha učiteľa slovenského jazyka a literatúry pri rešpektovaní diverzity žiakov = The role of the Slovak language and literature teacher in respecting the diversity of students / Jana Verešová, Mária Onušková -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogické rozhľady : odborný-metodický časopis -- ISSN 1335-0404 -- Roč. 32, č. 3 (2023), s. 56-63.

Článek se zabývá tématem začleňování žáků s odlišným mateřským jazykem (především ukrajinských dětí) do vzdělávání a jejich výukou. Vyzdvihuje nutnost odlišovat slovenštinu jako cizí jazyk a zaměřit se na tvorbu k tomu vhodných výukových materiálů. Podle článku může učitel zprostředkovávat slovenský jazyk například pomocí různých her, skupinových prací nebo kooperací.

odlišný mateřský jazyk ; efektivnost vzdělávání ; didaktická hra ; učitel ; žák ; vyučovací metoda ; slovenština ; vzdělávání ; skupinová práce ; spolupráce ; inkluze ve vzdělávání ; integrace žáka ; cizí jazyk ; výuka ; Slovensko ; Ukrajina ; Ukrajinci

<http://katalog.npmk.cz/documents/529580>

15.

Der Übergang von neu zugewanderten Kindern und Jugendlichen in das deutsche Bildungssystem / [Přejchod nově příchozích dětí a mladistvých do německého vzdělávacího systému] / Anna Cornelia Reinhardt, Birgit Becker -- ger -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Zeitschrift für Pädagogik -- ISSN 0044-3247 -- Roč. [68], č. 68. Beiheft (2022), s. 115-129.

Článek přináší výsledky empirických šetření, jež se věnují přechodu dětí a mladistvých s migračním pozadím z přípravných tříd do regulérního německého vzdělávacího systému. Opírají se o data ze situačně-analytického výzkumného projektu a o dva kvantitativní databázové soubory (SchuWaMi /Změna školy v migrační společnosti/; SOEP /Socioekonomický panel/). Autoři článku vyzdvihují skutečnost, že školní kontext je pro nově příchozí děti a mladistvé, kteří většinou vyjadřují silný pocit sounáležitosti se školou, důležitý i z hlediska jejich další participace na kulturním a společenském dění. Článek upozorňuje na nedostatky týkající se institucionální podpory i ocenění učitelů, kteří žáky-migranty vyučují, a také na chybějící kapacity škol, na nichž závisí, kdy a jak se přechod nově příchozích dětí a mladistvých do běžného vzdělávacího systému uskuteční.

dítě cizí národnosti ; mládež ; přechod do jiné školy ; systém výchovy a vzdělávání ; přípravný ročník ; migrant ; databáze ; pedagogický výzkum ; výsledek výzkumu ; empirický výzkum ; výzkumný projekt ; analýza ; školní prostředí ; participace ; společnost ; podpora ; učitel ; integrace žáka ; škola ; Německo ; kapacita

<http://katalog.npmk.cz/documents/529631>